

Vanja Kovač Petersson

AMORE, MORE, ORE, RE

»Vad betyder (sic!)?« Tajnico na kliniki zanima, kaj mislim z napisano opombo. Vpraša me ravno kakšen teden po tem, ko me je David obvestil o nastajajočem bloku tekstov za Škerjančkin jubilej. Primerno, pomislim že v službi, poglej, dober primer, kako latinščino uporabljam danes. Tajnica je vesela razlage, jaz pa, da je vprašala.

Čisto med nami – ob vprašanju po prispevku me je zagrabila panika, iz dveh razlogov. Pišem redko. Svoje zanimanje za ljudi sem skanalizirala v medicino, kar pomeni, da je moj jezik službeno strnjen, konkreten in korekten. Še pišem ne sama, cele dneve samo narekujem, za povrh vsega pa še v germanskem jeziku, švedščini, ki je že pol življenja moj družinski in službeni jezik. Drugi razlog je družba, v kateri se bo prispevek znašel. Moji sošolci so uspešni, celo eminentni na različnih področjih in veliko jih dela z jezikom. Prispevke bodo poslali klasični filologi, filozofi, pesniki, umetniki, pravniki in verjetno kakšen predstojnik inštituta za slovenski jezik. Ampak za ta štiri leta na klasični smeri na Poljanah, za nič manj kot optimalno profesorico Katjo, pogoltnem pridržke.

HIC PORCI COCTI AMBULANT. Z velikimi črkami napisano na tabli. Informativni dan. Razred, kolikor se spomnim, poln. Črnolasa učiteljica z energijo za jedrsko elektrarno nas prepričuje, da vsako besedo že poznamo, oziroma da njen pomen lahko izpeljemo prek znanih besed in izrazov. Ker latinščina ni mrtev jezik, ampak živi in jo najdemo vsepovsod, ne samo v romanskih jezikih, zaradi zgodovinskih razlogov, seljenja, vojn in tržnih izmenjav prav vsepovsod. Se prav spomnim, da je 57 odstotkov angleščine, se pravi germanskega jezika, latinskega izvora? Brez pardona in potrpljenja nam pomaga najti povezave. (*Cockta! Ambulance!*) Žari, ko nam pojasnjuje, kako nam latinščina pride prav kjerkoli, za katerikoli študij. Zgodovinske in kulturne aplikacije za pravni študij, terminologija, predvsem anatomija, za medicino, da o jezikih sploh ne govorimo. Občutek imam, da sem ujeta v orkan, na koncu ure sem kar pretresena in predvsem prepričana, kdor si ne želi gimnazijskih let z latinščino in profesorico Škerjanc, je res bedak – postali bomo eruditi.

Informativni dan in uvod v latinščino je pri meni padel na plodna tla. Kot majhna sem z dedijem, ljubiteljem narave in knjig, hodila na dolge sprehode. Pogovarjala sva se o vsem mogočem, latinskih

izrekov je bilo več, ampak moja otroška glava si je zapomnila predvsem dva. Na prvem mestu *Amore, more, ore, re, iunguntur amicitiae*. Vsake toliko, v procesu odraščanja, sem osupnila nad lepoto matematične natančnosti odštevanja črk, povezane s tako pomenljivim smislom. Spomnim se tudi, kako sva premlevala: *Ibis, redibis, non in bello morieris. Ibis, redibis non, in bello morieris*. Postavljanje vejice popolnoma spremeni pomen. To je bil odgovor, ki ga je mladeniču dal orakelj, ustno in brez vejic, ko je vprašal, če naj gre v vojno. Hmm, prebrisani orakelj, vedno ima prav, se spomnim, da sem mislila.

Ure s Škerjančko so se vedno začele z brezkompromisnim prodorom v razred. Vrata so mahnila narazen, slišal se je odločen korak črnih škornjev s peto in večinoma črno oblečena profesorica je že na poti do table glasno in odločno začela z učno uro. Krožile so govorice, da potrebuje samo nekaj ur spanca, dosti manj kot navadni smrtniki. Govorilo se je tudi, da ima dvojčici. Kar se mi je že takrat zdelo impresivno, je po treh otrocih (nobenih dvojčkih) videti še večji dosežek. Spomnim se prve ure, ko je profesorica razložila etimologijo vseh naših imen. Večinoma so imela pozitivne konotacije (zelo pa mi je bilo žal za osnovnošolskega sošolca Blaža).

Katja nas je peljala v Rim in Pompeje. Na pot smo bili dobro pripravljeni in po vrnitvi smo napisali poročilo o poljubni temi z izleta. Moj spis o katedrali v Orvietu je profesorica zadržala na Poljanah, za nagrado pa sem dobila kopijo emonske fibule, ki se je v šatuljici odslej selila z mano kot del moje osebne zgodovine. Tako se je leta 2000 (zaradi tistega *amore*) preselila v Lund in nazadnje lani v Kalmar.

V jeziku še vedno uživam, vsak dan imam priložnost druženja z latinščino. Ta je temelj medicinske geografije, v kateri se gibljem. Zrem v *bulbus oculi dexter* in *sinister* (švedsko *bulb*, slovensko *zrklo*, kar zveni kot pojem iz vogonske poezije), opisujem, kje vidim spremembe in ali so te v očesu *superiorno* ali *temporalno*, včasih *retrolentalno* (prav vsakič se razveselim ritmičnosti besede), do patoloških stanj kot *pseudofacodonesis* in vseh vnetnih *-itisov*. Vsake toliko se pojavi kakšna bolj redka ptica, čarobna kombinacija kot na primer *fundus flavimaculatus* ali *albipunctatus* – in počutim se kot Dumbledore, ki si jih mrmra v brado. Pošljem se recept za blagi *Oculentum simplex* in se mi zdi, da sem na Bradavičarki; že samo ime bo pomagalo pri zdravljenju, komu ne bi!

Hvaležna sem za štiri leta v klasičnem razredu, ki ga je latinščina nekako definirala, kjer smo imeli srečo s sinergično družbo in z odličnim učiteljskim zborom, s Katjo Škerjanc. V prepletu vsega,

kar nas oblikuje, si ne bi mogla želeti boljših gimnazijskih let. Draga Katja – iz grškega pridevnika καθάρως, »čista«, po drugih virih pa iz Αἰκατερίνη ali iz Ἑκατερίνη, mogoče celo iz Ἑκάτη, grške boginje magije in čarovništva (*sic!*) – *multum te amo!*

Komaj čakam, da bom na dolгих sprehodih latinske izraze delila z vnuki.

*Vanja Kovač Petersson je oftalmologinja
na očesni kliniki v Kalmarju.*